

The Holy See

KATEHEZA PAPE BENEDIKTA XVI.

NA OPĆOJ AUDIJENCIJI

Srijeda, 27. veljače 2008.

Sveti Augustin, uzor obraćenja, ljubavi i nade

Draga braćo i sestre, s današnjim susretom zaključujemo predstavljanje lika svetog Augustina. Nakon što smo se zaustavili na njegovu ivotu, njegovim djelima i nekim vidovima njegove misli, koja je doista bila značajna i izvršila nemali utjecaj, danas ćemo se vratiti njegovu nutarnjem ivotu koji je od njega učinio jednog od najvećih obraćenika kršćanske povijesti. Tom njegovu iskustvu osobito sam posvetio svoje razmišljanje za hodočašća što sam ga poduzeo u Paviju da bih iskazao štovanje posmrtnim ostacima ovog crkvenog oca. Na taj sam mu način htio iskazati čast u ime čitave Katoličke Crkve, ali i na vidljiv način izraziti svoje osobno poštovanje i zahvalnost svecu s kojim se osjećam posebno povezan, zbog uloge što ju je imao u mom ivotu kao teologa i pastira, ali i prije toga kao svećenika.

Još je i danas moguće ponovno proivjeti iskustvo svetog Augustina ponajviše zahvaljujući Ispovijestima, napisanima na hvalu Bogu, a koje označuju početak knjičnog oblika osobito karakterističnog za Zapad, autobiografije, to jest osobnog izričaja o svijesti o sebi. Dakle, tkogod se približi ovoj izvanrednoj i zadivljujućoj knjizi, još i danas vrlo čitanoj, brzo postaje svjestan da Augustinovo obraćenje nije bilo iznenadno niti od početka u potpunosti dovršeno, nego bi ga se prije moglo odrediti kao pravo putovanje koje svakome od nas moe poslužiti kao primjer. Taj je put svoj vrhunac imao zasigurno u obraćenju i potom u krštenju, ali se nije završio na tom vazmenom bdjenju 387. godine, kad je u Milanu ovog sjajnog afričkog govornika krstio biskup Ambrozije. Augustinov hod obraćenja ustvari je nastavljen u poniznosti sve do kraja njegova ivota, tako da se doista moe reći kako su različiti koraci toga hoda - a lako ih se moe razlikovati tri - zapravo jedno jedino veliko obraćenje.

Sveti Augustin bio je strastveni tragatelj za istinom: bio je to kroz cijeli svojivot, a prvi korak njegova hoda obraćenja - mogli bismo reći "prvo obraćenje" - ostvario se upravo u postupnom približavanju kršćanstvu. Augustin je zapravo od svoje majke Monike, uz koju je uvijek ostao osobito vezan, primio kršćanski odgoj, te je, premda je u mladenačkim godinama ivio neurednim ivotom, uvijek osjećao duboku privlačnost Krista, budući da je ljubav prema imenu Gospodinovu pio s majčinim mlijekom, kao što to on sam naglašava (usp. *Ispovijesti*, III, 4, 8). No i filozofija, ponajprije ona platonskoga usmjerenja, pridonijela je njegovu daljnjem približavanju Kristu, jer mu je pokazala postojanje Logosa, stvoriteljskog razuma. Filozofske knjige nisu mu međutim pokazale kako dostići taj Logos, pa mu je samo čitanje poslanica svetoga Pavla, u vjeri Katoličke Crkve, u potpunosti objavilo istinu. Ovo iskustvo Augustin je saeo na jednoj od najpoznatijih stranica *Ispovijesti*: on pripovijeda da je, povukavši se u vrt obuzet razmišljanjima, iznenada čuo dječji glas koji mu je ponavljao pripjev što ga nikad ranije nije čuo: tolle, lege, tolle, lege, "uzmi, čitaj, uzmi, čitaj" (VIII, 12,29). Sjetio se tada obraćenja Antuna, oca egipatskoga monaštva, te se urno vratio kodeksu s Pavlovim spisima što ga je maloprije imao u ruci. Otvorio ga je, a pogled mu je pao na odlomak Poslanice Rimljanima gdje apostol potiče kršćane da odbace djela tijela i da se odjenu Kristom (*Rim* 13,13-14). Prosvijetljena srca, osjetio je kako se raspršuje tama sumnje i kako je konačno slobodan da se u potpunosti daruje Kristu: "Moje se biće obratio k sebi", kae on sam (*Ispovijesti*, VIII, 12,30). Bilo je to prvo obraćenje.

Do tog temeljnog koraka svoga dugog puta ovaj je afrički retor došao zahvaljujući svojoj zauzetosti za čovjeka i za istinu, zauzetosti koja ga je dovela do toga da trai Boga, velikog i nedostupnog. No, Bog nije dalek, jer se učinio bliskim ljudskim bićima postavši poput nas. U tom je smislu vjera u Krista dovršila dugu Augustinovu potragu na putu istine. To je put što ga valja poduzeti hrabro ali u isto vrijeme i ponizno, sa spremnošću za trajno čišćenje koje je svakome od nas potrebno. Augustinovo putovanje međutim nije bilo završeno. Vrativši se u Afriku nakon krštenja što ga je u Milanu, u vazmenoj noći 387. godine, primio od milanskoga biskupa, velikog Ambrozija, utemeljio je mali samostan kamo se povukao s nekolicinom prijatelja kako bi se posvetio kontemplativnom ivotu i studiju. Bio je to lijepi san koji je trajao tri godine, dok nije bio posvećen za svećenika u Hiponu i određen za sluenje vjernicima, nastavljajući tako ivot s Kristom, ali u sluenu svima. Tako je Augustin, odrekavši se ivota obilježena samo meditacijom, iz dana u dan učio kako plodove svoga uma i svoga studija pretvoriti u korist za druge, za jednostavne kršćane i običan narod u gradu koji će postati njegovim. Neumorno je ondje obavljao tešku slubu koju opisuje u jednoj od svojih prelijepih propovijedi: "Neprekidno propovijedati, raspravljati, opominjati, izgrađivati, biti na raspolaganju svima - to je ogroman zadatak i velik teret, neizmjerena muka" (*Serm.* 339,4). Bilo je to drugo obraćenje.

No, tu je i posljednji korak Augustinova hoda, treće obraćenje: ono koje ga je dovelo do toga da svakoga dana svoga ivota od Boga trai oproštenje. Taj stav duboke poniznosti pred jedinim Gospodinom Isusom - što je uzor kršćana svih vremena - uveo ga je i u iskustvo intelektualne poniznosti. Augustin, koji je jedan od najvećih likova povijesti misli, posljednjih je godina svoga ivota, tako, htio sva svoja brojna djela podvrći pronicljivoj kritici. Tako su nastale njegove

Retractationes ("revizije"), koje na taj način njegovu doista veliku teološku misao uključuju u poniznu i svetu vjeru Crkve, koju on jednostavno naziva Catholica - Katolička. "Shvatio sam - piše u toj svojoj originalnoj knjizi (I, 19, 1-3) - da je samo jedan doista savršen i da su riječi govora na gori u potpunosti ostvarene samo u jednome: u samom Isusu Kristu. Sva pak Crkva - svi mi, uključujući i apostole - moramo svakoga dana moliti: otpusti na duge naše kako i mi otpuštamo dunicima svojim."

Obraćen Kristu koji je istina i ljubav, Augustin ga je slijedio kroz čitav svojivot te je tako postao uzor svakog ljudskog bića u potrazi za Bogom. Stoga sam htio zaključiti svoje hodočašće u Paviju pružajući ponovno na duhovan način Crkvi i svijetu, pred grobom ovog velikog Bojeg zaljubljenika, svoju prvu encikliku, naslovljenu Deus caritas est - Bog je ljubav. Ona mnogo toga, osobito u prvom svome dijelu, duguje misli svetog Augustina. I danas, kao i u njegovo doba, čovječanstvo ima potrebu upoznati i ponajprije ivjeti ovu temeljnu stvarnost: Bog je ljubav i susret s njime jedini je odgovor na nespokoj ljudskoga srca. To je srce u kojem obitava nada, moda još maglovita i nesvjesna kod mnogih naših suvremenika, ali koja otvara za budućnost, te je i sveti Pavao napisao da smo "u nadi spašeni" (*Rim* 8,24). Nadi sam htio posvetiti svoju drugu encikliku Spe salvi, a i ona u mnogočemu duguje Augustinu i njegovu susretu s Bogom.

U prelijepom tekstu sveti Augustin opisuje molitvu kao izraz čenje i kae da Bog odgovara šireći naše srce prema sebi. Sa svoje strane, mi moramo očistiti svoje čenje i svoje nade kako bismo primili slatkoću Boju (usp. *In I Ioannis*, 4, 6). Samo nas ona spašava, otvarajući nam oči i za druge. Molimo stoga da nam u ivotu uvijek bude moguće slijediti primjer ovog velikog obraćenika, te svakog trenutka svoga ivota, poput njega, susrećemo Gospodina Isusa, jedinoga spasitelja.